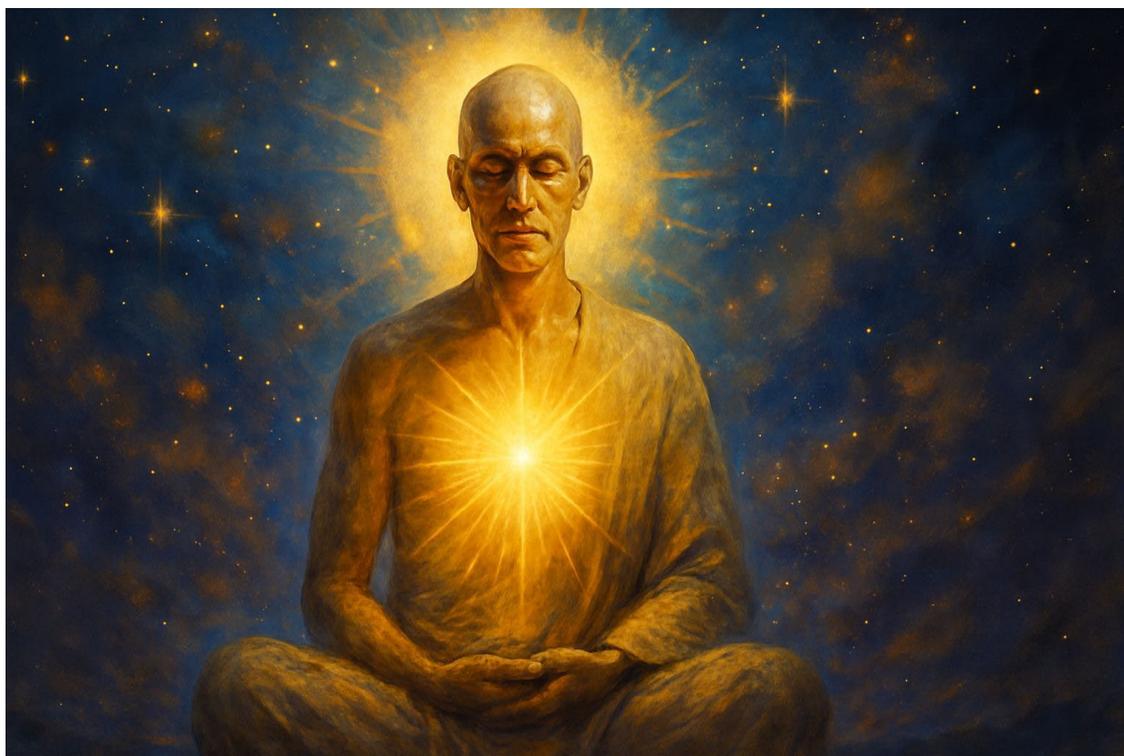

Показатељи Некст ејца – Следећег доба

Шта препознајемо у Некст ејцу

-1-Преображена свест-нова антропологија

Док је у доктрини покрета Њу ејц, кључно место заузимала утопијска идеја о планетарној трансформацији пре свега Земље, Космоса, а потом друштва и појединца, у његовој редефинисаној и реформисаној верзији, а то је Некст ејц (Следеће доба) централно и почетно место заузима човек, са својим индивидуалним потенцијалима.

Дакле у начелима Следећег доба, формулисана је нова илузија, а то је визија човека нове антропологије – човека који наводно превазилази ограничења традиционалних духовних и моралних система и улази у фазу „потпуно преобразене свести“.

Човек нове антропологије замишљен је као биће које поседује директно и потпуно искуство сопствене „божанствености“ и једности са Космосом. Ово стање, често се описује термином „космичка свест“, у којој се бришу границе између субјекта и објекта, индивидуалног и универзалног. Преображена свест се третира као највиши степен људске еволуције – која је знак преласка у нову еру духовне зрелости која је неопходна и представља услов егзистенције човечанства за XXI век, као и за III миленијум.

Незаобилазни и суштински и елемент овог духовног конструкта јесте одбацивање представе о палости и ограничењу људске природе, коју многе традиционалне религије препознају као реалност. Уместо покајања и молитвеног обраћања *оностраном*, промовише се процес аутономне и самодоволне иницијације, у којем појединац сопственим техникама (спиритизма, медитације, визуализације, енергетских пракси...) остварује „самообожење“ и обезбеђује „просветљени“ улазак у ново поље егзистенције. Тајна преобразене свести, према овим учењима, није у служењу Свевишњем и етичком преумљењу, већ у „будности“ сопственог унутрашњег потенцијала који се кроз задате технике и праксе усмерава и идентификује са универзумом.

Наратив о човеку нове антропологије тако постаје својеврсна секуларна и спиритуалистичка парадигма, која приде обећава коначно разрешење свих личних и друштвених сукоба кроз унутрашњу метаморфозу свести. У том смислу се Некст ејџ утопија ближи неким гностичким и идеалистичким стремљењима прошлости, у којима се веровало да ће „спознаја“ или „освешћивање“ одмах донети епохалне трансформације човечанства.

Историјско искуство, међутим, показује да покушаји наметања идеала „новог човека“, макар и у духовној форми, често носе у себи ризик апсолутизовања сопствене визије смисла и вредности. Уместо истинске духовности засноване на слободи и љубави, оваква антрополошка утопија може постати нови облик духовног ниҳилизма и егоманије, у којој се човек окреће само себи и сопственом „унутрашњем божанству“, губећи способност за критичко мишљење и односе који га чине истински човечним.

Тако идеја човека преобразене свести, иако привлачна у својој обећању „безграничног испуњења“, остаје симбол једног дубоког и упорног стремљења модерног доба – тежње да се мистерија постојања замени техником личне самореализације, а егзистенцијална драма човека поједностави у наратив космичког самоспознавања.

Идеја човека нове антропологије и преображене свести, свакако је руководећа карактеристика Некст ејца из које проистичу следећи показатељи

-2-Инклузивност

Подсетимо се да Њу ејц концепција не подразумева јерес. Она конзумира све религиозности, и уопште све метафизичке варијетете (култ предака, (нео)паганска веровања, магију, езотерију, спиритизам, шаманизам).

Некст ејц иде даље и укључује све што сам појединац процени да му годи и погодује. То може да буде неки од набројаних, историјски профилисаних путева ка оностраном, а може да буде и веровање и/или практиковање нечег што је појединац прогласио „светим“, што проистиче из идеализованих и често мегаломанских личних аспирација (или фрустрација), начина живота, искустава, опредељења, усмерења... Овде је у потпуности прихваћен *панпсихизам*, метафизичко схватање које подразумева да све што постоји поседује душу, тако да овде паралелно наилазимо на процесе како материјализације духовног, тако и на спиритуализацију материјалног.

У Некст ејцу се идолатријски и тотемски поклања вера и обожавају корпоративни лидери и вредности, личности из света науке, културе, уметности и/или спорта, док услужни алати и предмети из њихове свакодневице добијају статус реликвије

Није битна догматика, спасењски план, понајмање историјска утемељеност учења или праксе. Истинитост доктрине је чак потпуно у другом плану. Најважнија је њена употребљивост и исплативост, њена непосредна сврсисходност у односу на одређену особу. Ако се у датом временском и/или просторном контексту потврди као корисна онда се она може прихватити и сматрати истинитом.

Лично искуство, мерено степеном корисности и исплативости је тест божанствености и истинитости. Верска доследност и одговорност следбеника се процењује кроз ревност у практиковању задатих техника, а не обзиром на присуство врлине и одсуство греха.

Следбеништво Некст ејца је одраз нестрпљивости савременог човека, неспремног на жртвовање и чекање оностраног спасења. То је извесно *религија елите*, јапи културе, оних који могу улагати у свој „саморазвој“ у којој се

уздижу сујета и гордост, а потискује потреба за самопреиспитивањем и покајањем. Напротив отварају се поља паганске, магијске, “хокус-покус“, чулне и опипљиве материјализоване духовности, која овде служи да буде све видљиво, јасно и читко како презапосленом менаџеру, софистицираном уметнику и интелектуалцу 21 века, тако и обичном човеку којем се нуди здравље, брз напредак на друштвеној лествици и богатство у кратком року¹.

-3-Религијски релативизам

Сведоци смо времена које несумњиво карактерише супермаркет алтернативних духовности; Свеприсутан је, како просторно, тако и по областима друштвеног живота (култура, здравство, политика, просвета...). Само пантеистичка матрица реформисане Њу ејџ-а гнозе може све објединити са холистичком визијом, психологизацијом религије, те сакрализацијом психологије, али и принципом којег називамо религијски релативизам.

Религијски релативизам јесте став или идеја да су сва религијска уверења у основи једнако вредна и да ни једно не поседује објективну, универзалну истину која би важила за све људе. Подразумева свођење свих религиозних искустава на исти ниво или придавање исте вредности, тако је и сваки религиозни покрет „леgitиман“. Другим речима истина вере је релативна.

Упркос чињеници да пдеје религијског релативизма на известан начин доприносе међурелигијској толеранцији, велики и углавном непремостив проблем је у занемаривању не малих разлика у религијским учењима и дефинисању питања Бога, постања, спасења, врлине, греха, вечности.... Васкрсења.. Коначно релативизује се и истина, што појединца може навести на стазу која води у (ауто)деструкцију (дезоријентација, разочарење, депресија, агресија итд...).

¹ Према Никић Мијо: *Слика Бога у вјерским сљедбама и новим религијским покретима*, Филозофско-теолошки институт Др. Исусове, Загреб 2010;

-4-Конвертитство (духовни промискуитет)

Конвертитство је као појава било често још и у доктринарним оквирима који су постављени за време иницијалног, изворног Њу ејџа.

У амбијенту радикално индивидуализираног и конзумеристичког Некст ејџа конвертитство је још учесталије. Исплативост и корисност конкретне „духовне праксе“, процењивана личним нахођењима и потребама, променљива је онолико колико су променљиве жеље, планови или амбиције „духовног“ конзумента. Дакле за Некст ејџере је сасвим прихватљиво, у току живота, по принципу корисности прелазити из једне у другу религију. Ова појава се колоквијално назива „*такси религиозност*“.

Такође у савременим друштвима, како на Западу, али и код нас све више људи упоредно практикује „мешовити“ духовни стил, којег поједини истраживачи фигуративно називају *духовним промискуитетом*.

Наиме појединци паралелно практикују реики, технике јоге и/или медитације, користе астролошке услуге, а недељом и празником иду у цркву. Други опет комбинују елементе источњачких религија (будизма, хиндуизма), са одласцима на ходочашће на поклоњење светињама у неком од хришћанских манастира.

Комбинације су бројне, што говори да нам Следеће доба не доноси само квалитативно нове верске садржаје него испуњава и нуди нови, *плуралистички* и „*политички коректан*“ спиритуални образац.

-5- Секуларна религиозност

Иако на први поглед, термилошки посматрано представља антитезу, *секуларна религиозност* је итекако одомаћена појава у савременом друштву. При томе, ако се мало боље проанализира видеће се да то и нису, то јест не морају бити два супротстављена појма.

Секуларизам или посветовњачење (*лаицизам*) јесте начело које у основи означава раздвајање државе и цркве. То је доминантни и пресумптивни друштвени принцип у веку у којем живимо.

Религиозност, подразумева однос према ононостраном, светом, веровање и/или индивидуални став о вери и Богу, натприродним бићима или ентитетима,

а који је заснован на сазнајним, емотивним и/или мистичним субјективним доживљајима.

Дакле секуларна религиозност јесте ванцрквена, прецизније, ванинституционална религиозност. Она означава облик веровања, присуство смисла или духовне праксе која није везана за традиционалне религијске системе, али задовољава сличне егзистенцијалне потребе као и религија:

- потрагу за смислом,
- пружа искуство трансценденције,
- даје етичке смернице,

То је религиозност без Бога, али са присуством *светог*, религиозност без Цркве или друге верске институције али са ритуалом, *обредом*, и вера у нешто „више“, али не нужно у онострано и натприродно.

Некст ејд директно промовише и шири секуларну религиозност.

Сматра се да човек еволуиране свести и у непосредној комуникацији са космичким фреквенцијама, може сам да послушакује вибрације универзума, којима се руководи по свим битним егзистенцијалним питањима, па и поводом своје верске оријентације. Он одлучује шта сматра светим, како ће да верује, како да се моли или који ће начин да нађе како би угодиле неком или нечем што сматра светим. Најчешће је то чист прагматични односно комерцијални однос где је је исплативост односно корисност „светиње“ мера по којој он дефинише критеријум светости то јест духовне снаге онога у шта верује.

Најприсутнији облици секуларне религиозности:

-1- Идеолошка религиозност – (марксизам, либерализам... могу понекад добити статус „светих истина“ - не толеришу критику, имају своје пророке, „јеретике“ и „догме“).

-2-Корпоративна религиозност У последњим деценијама, појавила се нова врста идеологије, пројављена и објављена кроз нешто што се зове– корпоративно јеванђеље. Није записано у канонским књигама, али има своје пророке, апостоле, своје догме, ритуале и обећани рај. Није хришћанско, али користи хришћански речник. Не подразумева црквеност, али од запослених захтева лојалност налик религиозној преданости.

-3-Наука као религија-У неким случајевима, наука постаје замена за религију – када се не доживљава као метод сазнања, већ као коначни ауторитет

над свим питањима постојања, смисла, морала и човека². Илустративан је пример стварања такозване теслијанске религије, која почива на вишегодишњој глорификацији и изградњи култа Николе Тесле.

-4-Спиритуалност без религије-Модерне духовне праксе – као што су јога, медитација, тета хилинг или „енергије Универзума“ – често служе као алтернатива организованој религији, али задржавају ритуалне и искуствене димензије традиционалне вере.

-5-Поп-култура и спорт као обред Навијање за клуб, посета концертима, праћење поп-икона, па чак и куповина и модни трендови, често имају елементе култне преданости и ритуалне праксе.

Секуларна религиозност је сведочанство вере да човек и у секуларном добу остаје суштински религиозно биће. Питања о смислу живота, добра и зла, жртве, љубави и смрти, не нестају са нестанком традиционалне религије – само добијају нове облике. Управо зато, разумевање секуларне религиозности може бити кључ за разумевање савременог човека и његове потраге за дубљом стварношћу.

Секуларна религиозност може довести до релативизације истине и губитка јасног оријентира без дубинске метафизичке основе. Уместо заједнице, негује изоловану индивидуалну духовност која се лако комерцијализује. Лако се злоупотребљава у политичке и маркетиншке сврхе.

-6- Појединац као носилац сектног деловања

Аутентична, традиционална религиозност све више остаје да буде само једно од могућих опредељења, уз ризик да се буде заостао, изван савремених, медијски форсираних трендова.

Ствара се појединац чија је личност структурирана у перцепцији самога себе као врховног етичког, идејног и духовног ауторитета. Он запоставља социјалне везе: са породицом, пријатељима, колегама, јер му се животу појавио један нови, виши циљ који надмашује све постојеће у његовом животу, па некад чак и сам живот.

² Тумачења света и појава које нас окружују, као и његове визије и пројекције, се не доживљавају као препоручени др. научни метод поступања и сазнања, већ као коначни и догматизовани проповеднички ауторитет који је изнад свих питања постојања, смисла, морала и човека .

Самоиницирани надверник, то је производ веровања без духовника, свештенства без Цркве, без верске поуке, створен илузијом слободног избора, јер избор је детерминисан понудом и прагматичним потребама.

Препознајемо га у два вида: *појединац-духовник* и *појединац-следбеник*.

Појединац-духовник -: то је у Србији "даровити" тумач виших димензија реалности, тајних сила или "изумитељ" верског учења, који се као самостални "свештеник", "брижно" нуди својој средини, нудећи своје месијанске, пророчке или, оно што је најзаступљеније у Србији, духовно-исцелитељске способности и вештине. Са тим у вези постоји:

Појединац-следбеник- је самостални конзумент, без групе, следбеник духовног учења понуђеног кроз специфичне понуде и на најбоље расположиве начине.

Закључимо: овде немамо организацију, институцију, немамо комуно, нити хијерархију али имамо духовност чији је **носилац појединац** који води и заводи неформалан, неодређен и неорганизован број следбеника"клијената", најчешће људи са проблемом, као и младе и неискусне особе жељне ексклузивитета и осећања посебности кроз тајна знања и рецепте за живот која им се наговештавају.

-7- Терапија вером и вера кроз терапију

Стриктно индивидуалистички пласирани „светоназори“ реформисаног Њу ејџа, одавно су постале део домаће реалности. Пратећи појединачне потребе наше свакодневице нуде богат и шаролик избор „*life couch*“³ програма, усавршавају „технологију“ свести, „оптимизују“ наше психоменталне потенцијале, астрално оријентишу и усмеравају, исцељују,... Поводом исцелитељских опција, које су иначе најзаступљеније код нас остоји:

-специјалистичка понуда- ту су присутни: "експерти" за стрес, концентрацију, за љубавне, за брачне проблеме, повећање имунитета, интелигенције и личне среће, за лечење психоза, неуроza, психосоматских као

³ *life couch* – тренер животних вештина; професија пристигла са Запада; не преводи се;

и болести зависности, за професионална усмерења, полицијску истрагу, судска вештачења...

-понуда опште праксе- не ретко наилазимо на духовне ординације опште праксе чија понуда нуди решења и савете од тога где становати, када где и са ким засновати породицу, када планирати и како васпитавати децу па све до професионалних проблема, проблема средњег доба, последица глобалног загревања и глобално-политичких предвиђања...

Упркос чињеници да се са њиховим промотерима, подукама и праксама свакодневно посредно и/или непосредно сусрећемо, питање је у којој мери смо у стању, да идентификујемо мисионарску и вредносну компоненту њиховог рада. Рекло би се да највећи број нас мисли, да ако није „потписао приступницу“, положио заклетву или добио чланску карту неке организације, да самим тим није ништа суштински у животу променио то јест да није постао поклоник, следбеник или специјализант, неке школе мишљења или духовне праксе.

Тако многи од нас, безазлено и спонтано, неприпадајући некој конкретној заједници или структури, неосетно постају практиканти и посвећеници Некст ејца прихвативши „доктринарне идеје“ и вредности пласиране у нашу реалност, не размишљајући да је можда то све део у питању стратегија.

Некст ејц методе се намећу као неопходност --- не инсистира се више на боравку у организацији већ на следбеништву. Наравно, није све дошло са Некст ејцом али је он свакако легитимисао и подстакао многе ствари...

-8-Интернет као иницијацијски медијум Некст Ејца

Нагли развој савремених интерактивних комуникационих система, пре свега интернета, довео је до незапамћене и неконтролисане инфлације свих могућих идејних и спиритуалних система и парасистема.

Данас скоро да не постоји могућност контроле и локализације информација, без обзира на њихову валидност-начини презентације постали су значајнији од садржаја који представљају.

Повећава се брзина, простор и начин деловања.

Појединац може бити жртва одређеног учења или деловања групе а да није формално члан те групе. ФБИ је усвојио назив „сектним учењем мотивисано дело“ како би могли да истражују овакве случајеве.

Преко различитих интерактивних сервиса који су доступних кроз глобалну мрежу људи су до неслућених размера изложени могућностима злоупотреба и најразличитијих злонамерних утицаја. Створили су се услови за појаву самоиницираних и самозадовољних гуруа, који без афилијације са било којом конкретном екстремистичком или езотеријском групом еклектички усвајају различита радикална учења која све чешће имају конкретне криминалне и деструктивне манифестације. На овај начин настаје потпуно нова врста извршилаца најбруталнијих кривичних дела, попут масовних убица Брејвика, Холмса, Пејца или Мера.

Стога, није нетачно ако интернет сагледамо и као својеврсни иницијацијски медиј(ум) и јединствену прилику за било кога да пласира или усвоји практично било које учење или систем вредности – при том без било какве контроле. Све више кривичних дела и извршилаца повезано је са глобалном мрежом – почев од педофила, трговаца људима и серијских убица и силоватеља, преко нарко-дилера, надрилекара и превараната, па до терориста и екстремиста свих боја и врста. Извесно је да садржаји са интернета имају огроман утицај на све већи број корисника ове мреже, а посебно на младе људе⁴. Без било какве реалне контроле, увелико ничу читаве „виртуелне заједнице“, „промовишући сопствена правила живљења, а по некад, на жалост, и умирања. На такав начин настају личности «...са страхом од друштва и страхом од Бога»“⁵

Наравно да и пројектанти из сектних центара све то знају и инсталирају програме својих учења, техника, иницијација.

Ово све наводимо имајући у виду да радикално индивидуализирани концепт духовног следбеништва Следећег или Будућег доба, може да доводе у велики ризик безазлене соло трагаоце.

Постоји реална могућност да листајући интернетом, не померајући се са места испред екрана свог компјутера, појединац пређе пут од радозналост "трагача Интернета" до самоиницираног сатанисте“

⁴ Kaplan, J. and Lööw, H., *The cultic milieu: oppositional subcultures in an age of globalization*. Rowman Altamira, 2002; McNergney, R., *The Influence of Computers on Children and Vice Versa*. Curriculum Inquiry, Vol. 12, No. 3 (Autumn, 1982), 301-303; Nowakowski, P. T., *Przemoc w sieci. Przyczynek do dalszych analiz [Violence in the Web: A Contribution to Further Analyses]*.

⁵ Оскар Вајлд, *Слика Доријана Греја* (наш превод са енглеског изворника).

-9- Глобализам као идејни контекст

Постоји више корелативних тачака између идеја глобализма и духовности коју нам је промовисао концепт Њу ејџа, а Некст ејџ, његов реформисани модалитет је преузео овај симбиотски однос. Подразумевају се следеће корелативне тачке:

1. Заједничко полазиште: постнационални идентитет
Нова духовност одбацује ограничења етничког, националног и конфесионалног идентитета у корист идеје „универзалне духовности“. Слично томе, глобалистички дискурс промовише концепт грађанина света, који је изнад националних, религијских и културних граница.

Корелација:

- обе парадигме релативизују традиционалне локалне идентитете.

-обе претпостављају да је „прави“ човек онај који се ослободио „ограничавајућих“ лојалности (народа, Цркве, државе).

2. Универзализација вредности и пракси

Док Њу ејџ нуди глобалну тржишну понуду духовних техника: јога, медитација, холистичко исцељивање, енергетски ритуали — прилагођени комерцијалним форматима и који се продају се широм света. Глобализам је истовремено омогућио да се ове праксе шире и уговарају као роба у „духовној економији“.

Корелација:

-Њу ејџ је један од првих примера културне глобализације кроз уобичајавање источњачких пракси у западном друштву.

-Стварање глобалног тржишта „свеприсутне духовности“ нераздвојиво је од медија, интернета и трансконтиненталног маркетинга.

3. Духовна утопија и политичка утопија

Њу ејџ је обећава долазак Ере Водолије, симболичног периода у којем ће завладати мир, хармонија и јединство свести. Глобалистички наратив често иде у сусрет том идеалу, обећавајући свет без ратова и сиромаштва кроз интеграцију тржишта, култура и институција.

Корелација:

Њу ејџ је нека врста **религијског изворишта глобализма**, који духовно легитимише идеју „једне планете – једног човечанства“.

И једно и друго се заснивају на визији историјског „краја подела“ и доласку новог поретка.

4. Потрошачки карактер

Нова духовност у свом масовном облику функционише као духовна индустрија: семинари, радионице, ретритови, књиге, курсеви. Глобализација олакшава њихову доступност и ствара културу у којој се духовни идентитет купује и прилагођава личним потребама.

Корелација:

-Њу ејџ, (као и Некст ејџ) је највидљивији пример **комодификације духовности**, која постаје роба на светском тржишту.

-Овакав облик „глобалног езотеризма“ често замењује традиционалну веру индивидуалном „духовном понудом по избору“.

Њу ејџ и глобализам су у међусобном симбиотичком односу:

-Глобализам омогућава ширење Њу ејџ културе.

-Њу ејџ легитимише глобализам духовним језиком.

-Оба феномена фаворизују индивидуализам и тржиште као највише арбитре.

-Обе парадигме стварају наратив о „новом човеку“, који нема потребу за Трансцендентним, јер је сам себи крајње мерило.

У том смислу, Њу ејџ је често духовни израз исте епохе у којој се глобализација наметнула као нови економски и културни императив.

Глобалистички наратив често користи идеју „универзалних људских права и вредности“, док Њу ејџ нуди „универзалне духовне праксе“. На тај

начин ствара се утисак да је могуће конструисати планетарни консензус о смислу живота, духовности и етици.

Међутим, такво глобалистичко-духовно јединство често не поштује локалне традиције и органски развијене религијске облике. Критичари указују да је у питању нови облик **културног империјализма**, у којем се из западних центара моћи извозе униформни модели „просветљења“ и „свестране самоактуализације“.

Такође, када се човек схвати као произвођач сопствене реалности, губи се појам одговорности према Другом и према заједници. Уместо етичког преумљења и љубави, промовише се нека врста духовног нарцизма.

Њу еџ и глобализам су, сваки на свој начин, одговор на кризу традиционалних институција и идентитета у модерном свету. Њу еџ нуди религијску легитимацију идеји глобалног човека — слободног, аутономног, „духовно пробуђеног“, док глобализам обезбеђује технолошке и економске услове да се ова визија шири и комерцијализује.

Због тога се може рећи да су **Њу еџ и глобализам две стране истог цивилизацијског процеса**, који настоји да преобликује човека у биће космополитског идентитета и духовне самодовољности.

Координатор Апологетског одсека МО АЕМ,

Зоран Луковић